

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

ÖMER SABANCI’NIN

TÜSİAD-KOÇ ÜNİVERSİTESİ EKONOMİK ARAŞTIRMA

FORUMU’NUN “TÜRKİYE EKONOMİSİ İÇİN SÜRDÜRÜLEBİLİR

BÜYÜME STRATEJİSİ” BAŞLIKLİ KONFERANSI

AÇILIŞ KONUŞMASI

17 Haziran 2005

Swissotel

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İran Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Mörkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Mauroy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29
Tel: (90-312) 468 10 11
Tel: (32-2) 736 40 47
Tel: (1-202) 776 77 70
Tel: (49-30) 28 878 6300
Tel: (33-1) 426 516 40

Faks: (90-212) 249 13 50
Faks: (90-312) 428 86 76
Faks: (32-2) 736 39 93
Faks: (1-202) 776 77 71
Faks: (49-30) 28 878 6399
Faks: (33-1) 426 516 99

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad-us.org
e-mail: info@tusiad-de.org
e-mail: satan@tusiad.org

web: www.tusiad.org

Sayın Bakanım, Değerli Konuklar ve Değerli Basın Mensupları,
TÜSİAD Yönetim Kurulu adına hepinize hoşgeldiniz diyorum.

TÜSİAD, hatırlayacaksınız, 1996 yılı Ocak ayında yayınladığı “Türkiye’de Demokratikleşme Perspektifleri” raporu ile 10 yıllık bir perspektifte bu alanda yapılması gereken temel reformları Türkiye’nin gündemine taşımıştı. Geçen bu 10 yıllık süre içinde, Kopenhag Kriterlerini büyük ölçüde hayata geçirmiş bir ülke olarak, 3 Ekim’de AB ile tam üyelik müzakerelerine başlayabileceğimiz bir noktaya geldik. Bugün kamuoyuna sunacağımız büyüme dizisinin temel raporunun adı da “Türkiye’de Büyüme Perspektifleri” ismini taşıyor. Bu rastlantısal bir benzerlik değil.

TÜSİAD olarak, hep liberal ekonomiyle beraber demokrasiyi savunduk. Çünkü, demokrasi olmadan liberal ekonomi tüm kural ve kurumlarıyla işletilemiyor. Demokrasinin gelişmesi ise, ekonomik büyüme sürecini desteklediği gibi refah artışının toplumun tüm kesimlerine çok daha adil dağıtılmasını olanaklı kılıyor. Bu çerçevede, Türkiye’nin demokrasi alanında yapmış olduğu atılımın, artık ekonomi alanına taşınmasının zamanı geldiğini düşünüyoruz. Türkiye, önümüzdeki 10 yılda hissedilir bir şekilde refah düzeyini ve yaşam kalitesini artıracak bir sürece girmelidir. Türk insanı, AB standartlarında eğitim, sağlık, çevre ve istihdam imkanlarına kavuşmalı, işsizlik ve kayıtdışı ekonomi ihmal edilebilir noktalara çekilmelidir. Bu başarı, katılımcı demokrasi yoluyla, karar süreçlerine ağırlığını koyacak olan Türk insanı ile mümkün olacaktır.

TÜSİAD olarak, bu atılımı gerçekleştirmek için gerekli ve yeterli şartların oluştuğu kanısındayız. Bu nedenle, geçen sene kapsamlı bir büyüme projesi başlattık. Bu projemiz çerçevesinde yürüttüğümüz çalışmaları bugün sizlerle paylaşacağız. Konferans dahilinde bu çalışmaların bulgularını değerli uzmanlar sizlere aktaracak. Ben, TÜSİAD’ı böyle bir proje yapmaya götüren nedenleri ve Türkiye için öngördüğümüz büyüme perspektiflerini sizlerle paylaşmak istiyorum.

Hepimiz gelecek 10 yıl içinde, kişi başına milli gelir seviyesinde, Türkiye ile AB ortalaması arasındaki farkın daralmasını ve artan refah seviyesinin AB’ye tam üyelik sürecimizi kolaylaştırmasını arzu ediyoruz. Ancak, arzu etmek bu hedefin gerçekleşmesine yetmiyor. Ekonomi literatürü, doğal seyrine bırakıldığında, ülkeler arasındaki gelir seviyeleri farkının kapanmasının hiç de sanıldığı gibi otomatik bir süreç olmadığını ortaya koyuyor. Üstelik, bugünkü dünya ekonomik düzeni, geçmişte yüksek büyüme oranları sağlamayı başarmış ve bu sayede gelişmişlik sıralamasında kategori atlamış ülkelerin tecrübelerinin aynen tekrarlanmasını da imkansız kılıyor. Bir başka ifadeyle, 10 yıl sonra, AB ortalaması ile aramızdaki farkı azaltmaya yarayacak sihirli bir iksir yok. Bu hedefe ulaşmak için kendi yolumuzu kendimiz çizmek, uygun politikaları ve araçları da kendimiz geliştirmek mecburiyetindeyiz. O nedenle, şu andaki parametrelerimizin üzerinde orta vadeli bir tahmin yapmak yerine, öncelikle tam üyeliğin gerçekleşeceği nihai yıl hedeflerini belirlemek ve bu hedeflere ulaşmayı mümkün kılacak bir strateji geliştirmek zorundayız. Hiç kuşkusuz, AB üyeliği çerçevesinde yapısal reform süreci, bu stratejinin en temel ayağını oluşturacak.

Değerli Konuklar,

Şimdi bu değerlendirmelerimi biraz daha açmak istiyorum. Dünya ekonomik sisteminde, giderek artan küreselleşme ve uluslararası rekabet, ekonomi politikalarının oluştuğu çerçevede büyük değişikliklere yol açmıştır. Mevcut teknolojilerin yaygın kullanımı, ölçek avantajı sağlayan kitlesel üretim, büyük şirketler, istikrarlı piyasalar ve uzun dönemli istihdamın egemen olduğu piyasa yapıları günümüz dünyasında yerini, çok daha esnek yapılara bırakmakta, şirket içi ve şirketler arası hareketlilik artmakta, daha esnek işgücü

piyasaları, artan yeniden eğitim, artan dış finansman imkanlarına erişim, daha çok Ar-Ge harcaması ve daha fazla yüksek öğrenim harcamaları önem kazanmaktadır. Değişimin en yoğun yaşandığı sektörler ise, katma değer oranı yüksek ileri teknoloji sektörleri olmuştur. Büyüme hızlarını artırmak isteyen ülkeler de bu yüksek katma değer içeren ürünlerin üretiminden pay almak istemektedirler. Türkiye de bu değişime ayak uydurmak zorundadır. Makroekonomik istikrar, bu değişim için başlangıç koşuludur.

Değerli Konuklar,

Bu noktada size bir başka TÜSİAD raporunu daha hatırlatmak istiyorum. Yaklaşık üç yıl önce yayınlanan “Dezenflasyon Sürecinde Ekonomi Politikaları” başlıklı araştırma raporumuzda, büyüme ve enflasyon arasında varolduğuna inanılan çelişkiyi ele almıştık. Dezenflasyon sürecinin başarıyla sonuçlanması için büyümeden feragat etmenin gerekmediğini, yapısal reformlarla desteklendiği takdirde düşük enflasyon-yüksek büyüme sürecine geçilebileceğini göstermiştik. Nitekim, son üç yılda yaşadığımız süreç, bu raporun ana mesajını kanıtladı. Ve Türkiye, hem dezenflasyon sürecinde, hem de makroekonomik istikrarın diğer alanlarında çok ciddi bir performans sergiledi. Bildiğiniz gibi, enflasyon 2001 sonundaki % 88.6 seviyesinden bugün % 5.6 seviyesine gerilerken bu üç yılda ortalama %8’lik bir büyüme hızı sağlandı.

Ancak, şimdiye kadar alınmış tüm başarılı sonuçlara rağmen, mevcut politikalarımız 10 yıl içinde AB ile gelir açığımızın ciddi ölçüde kapanmasını garantilemiyor. 2000-2001 krizleri sonrasında yürürlüğe konan ekonomik reformlar, orta ve uzun vadede sürdürülebilir hızlı büyüme ortamının yaratılabilmesi için zorunlu koşulları sağladı. Diğer yandan, hızlı büyümenin sürdürülebilmesi başka koşulları da gerektiriyor. Bu koşulları yapısal reformlar ve işgücü, ürün ve sermaye piyasalarının rekabetçi, adil ve etkin çalışmasını sağlayacak şekilde kurumsal yapının dönüşümü olarak özetleyebiliriz.

Konuşmamın başında da belirttiğim gibi, Türkiye, başlatmış olduğu yeni büyüme atılımını sürekli kılabilen koşullara sahip olmuş durumda. Türkiye’nin yakaladığını düşündüğümüz siyasi ve ekonomik istikrar ortamını, hep beraber yüksek oranlı ve sürdürülebilir bir büyüme sürecine dönüştürmek mecburiyetindeyiz. Bu dönüşümün gereklerini araştırırken, bize OECD’nin büyüme projesi yol gösterici oldu.

Türkiye’de büyüme sürecini sürekli kılmak için, öncelikle, büyüme teorilerinden uygulama dersleri çıkartmak ve ülke tecrübelerinden yola çıkarak büyümenin gerçek belirleyicilerini daha iyi anlamak gerekiyor. OECD tarafından hazırlanan “Ekonomik Büyümeyi Anlamak” isimli çalışma, bu konuda bize çok ışık tuttu. Çalışmada, son on yılda OECD ülkelerinde büyüme süreçleri detaylı olarak incelenmiş ve büyümenin temel dinamikleri ortaya konmuştur. Bu temel dinamiklere, ülkelerin neden ve nasıl farklı tepkiler verdiğine bakılmıştır. Aynı zamanda çalışmada büyüme, makro ekonomik düzeyde, sektör düzeyinde ve firma düzeyinde incelenmekte ve ayrıca bilişim teknolojisinin (BT) bu düzeylerin her birine yaptığı katkı da incelenmektedir. TÜSİAD olarak Türkçe yayınına hazırladığımız bu çalışmayı da bugün sizlere sunuyoruz. Ayrıca öğle yemeğinde konuk konuşmacımız olan OECD’nin Baş Ekonomisti Sayın Jean-Philippe Cotis’den bu çok kıymetli çalışmanın sonuçları üzerine değerlendirmelerini alma şansımız olacak.

Bu projemiz kapsamında şimdiye kadar “Türkiye’de Büyüme Perspektifleri: Makroekonomik Çerçeve/Dinamikler/Strateji”, “Türkiye’nin Üretim Yapısı: Girdi-Çıktı Modeli/Temel Bulgular”, “Bölgesel Gelişme”, “Büyümenin Finansmanı”, “Eğitim ve Büyüme” altbaşlıklarını içerdik. Kurumsal yapıda gerekli dönüşümlere ise, TÜSİAD’ın çeşitli rapor, görüş ve çalışmalarını özetlediğimiz “Türkiye’de Yeniden Yapılanma Arayışları: Seçilmiş Sektör/ Kurum Politika Örnekleri” adlı yayınımla başlangıç yaptık. Yasal ve idari yapılarda

olması gereken dönüşümü ortaya çıkartmak için, hiç kuşkusuz, öncelikle bu çalışmaların tamamlanması gerekiyordu. Bundan sonra yapılması gereken ise, kurumsal yapının, diğer ülkelerle karşılaştırmalı detaylı bir analizini gerektirecek. Kurumsal yapı çalışmasını, OECD'nin işgücü ve ürün piyasalarına ilişkin veri tabanlarından yararlanarak OECD ile birlikte yapmak arzusundayız.

Değerli Konuklar,

AB uyum süreci, hiç şüphesiz Türkiye'de kurumsal yapıların dönüşümünde en önemli belirleyici etken. Son yıllarda çıkarttığımız her türlü mevzuatta AB ile uyuma büyük önem gösteriyoruz. Hızlı büyümenin nimetlerinin bölgeler arasında eşit dağılımının gözetilmesi, AB'nin bölgesel kalkınma politikaları açısından da önemli. Yapmış olduğumuz çalışmalar, bölgelerarası eşitsizliğin kendi dinamikleriyle azalmasının mümkün olmadığını ortaya koyuyor. Bu nedenle merkezîyetçilikten uzak ve yerel temsilin ön plana çıkarıldığı bir yapıda kurulacak Bölgesel Kalkınma Ajansları'nın işlerlik kazanması çok yerinde bir girişim olacaktır. Ancak yerel ve bölgesel potansiyelin ve özgünlüklerin ortaya çıkarılıp, en iyi şekilde değerlendirilebilmesi; mevcut dinamiklerin, rekabetçi, katılımcı ve esnek bir yaklaşımla harekete geçirilebilmesi için Kalkınma Ajansları'nda gönüllü üyeliğe dayalı iş dünyası örgütlerinin temsili büyük önem taşıyor.

Değerli Konuklar,

Bölgesel gelişme konusunda Devlet Planlama Teşkilatı, büyümenin finansmanı konusunda ise Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası ile bugün verilen tebliğlerin daha kapsamlı bir rapora dönüşmesi için kurumsal zemini de sağlamış bulunuyoruz. Bunun için, bugün burada bulunan Sayın DPT Müsteşarı Ahmet Tıktık ve Merkez Bankası Başkanı Sayın Süreyya Serdengeçti'ye teşekkürlerimi sunuyorum. Büyüme yolunda, devlet kuruluşlarıyla özel sektörün yakın işbirliğinin ne kadar olumlu sonuçlar vereceğini hep birlikte göreceğiz.

Bu vesileyle, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcımız Sayın Abdülatif Şener'e bu seminerimize zaman ayırarak katıldığı için teşekkür ederim. Bu semineri düzenleyen Ekonomik Araştırma Forumuna, Koç Üniversitesi Rektörü Sayın Atilla Aşkar'ın ve Forum Direktörü Sayın Faik Öztrak'ın şahıslarında teşekkür eder, seminerin tüm yazar ve konuşmacı katılımcılarını kutlarım.

Sözlerime son verirken, TÜSİAD olarak başlatmak istediğimiz büyüme seferberliğinin topyekün bir nitelik kazanmasını diliyor, Türkiye'nin, kişi başına gelir açısından büyük bir sıçrama yaparak AB ülkeleriyle aramızdaki farkın gelecek 10 yıl içerisinde hissedilir derecede azalacağına inanıyorum. Beni dinlediğiniz için tekrar teşekkür ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.